

Ајдемо у Београд, јер тамо има све

Ајдемо у Београд и не враћамо се!

Бане Крстић

Београдски помодари увек имају неког свог на кога се угледају. Ако тај неко није баш у “кругу двојке”, бар се одселио у Париз, па се вратио, а то је “мико фо”. Војвођански утописти тако угледну, а популарну “персону” повратника немају. Можда је неком од њих пало на ум да оде у свет, ал' га је било “стра' од великог света”. Ово није лака ситуација, јер воле за себе да кажу “ми смо финији”. А како се може бити “фини” ако ниси успешан у том “великом свету”? “Ајав – јав!” рекла би у сличној ситуацији банатска баба кад би се разболела и “кренила” у Београд јер само тамо могу да јој нађу лека и да је, ако Бог дâ, тамо “аперишеду”. Без неопходних политичких савезника, ни новосадским аутономашима лека нема. Компромитовани међу својим природним савезницима у Војводини, потражили су савезника у Београду, мрском политичком центру, против кога се “на сва уста” боре двадесет година. Оваква недоследност “новосадиста” је њихов коначни полазак на политички “пут у беспуће”. Узалуд то прикривају тиме што ометају изградњу пута који ће повезати Нови Сад са Београдом, Шумадијом, Пожегом, Суботицом и Европском унијом.

Јургет и две лудаје

Све је кренуло кад је “пао Милошевић”. Онда је “одједаред” све из Београда намењено за Војводину “могло да прође” и ништа није сметало. Донет је такозвани Омнибус, скуп прописа којим је привремено уређена војвођанска аутономија. Привремена решења у животу најдуже трају.

Страдањем премијера Ђинђића убрзо је почела да се дроби коалиција аутономашких странака. Ни раније њихова веза није била чврста. Још док је Милошевић владао земљом, Миле Исаков, Веселинов и Чанак су се посвађали око расподеле скупштинских мандата унутар заједничке коалиције. Њих тројица, а мандата четири, па је било великих неспоразума како да се подели тај “тал (1)”. Након Ђинђићеве погибије, дошло је до њиховог дефинитивног разлаза, обележеног отвореним

(2)

протестом Милета Исакова против афера и корупције у ДОС-овској власти. Исаков је данас користан отаџбини као амбасадор у Израелу. А једна од бројних обесних вожњи министарским џипом по Београду завршила се трагедијом која је политички уништила другог политичара аутономашке тројке. “

А онда ти будеш трећи и нема краја твојој срећи”,

како би то отпевао Звонко Богдан на “Егзиту”, новосадском фестивалу у Петроварадину.

Јесте да је устав, ал' јесте и да није

Како је популарност коалиције ДОС почела убрзано да опада, неко од оних аутономаша који “уму да мислу” ипак се сетио да је Ђинђићев “Омнибус” знатно мање од оног што су могли да добију (3), па су на брзину покушали да искористе уступак београдске опозиције, која је на изборима 2000. године препустила већину мандата у покрајинској скупштини кандидатима аутономашких странака и националних мањина. Приступило се изради пројекта највишег акта Војводине. Ради тог пројекта је створена и нарочита комисија којо ј је председавао академик ВАНУ и САНУ, угледни новосадски професор Уставног права, др Александар Фира (4). “Комисија” којом је председавао овај писац знаменитог, у крви окончаног Устава СФРЈ, израдила је Преднацрт за Основни закон који није устав Војводине. Гротескност његових решења је темељно рашчеречио (5) др Коста Чавошки, академик само САНУ, бивши сенатор Републике Српске, државе која се ненадано родила из крвавог окончања Устава којег је писао поменути новосадски професор.

Сироти Основни закон Војводине је остао трајни “nasciturus” (6) САП Војводине из 1974. године и не бих се упуштао у његову поновну обдукцију. Тај тужни посао је др Чавошки одрадио патолошки професионално. Нерашчлањен је остао феномен “постмилошевићевског” дискурса војвођанских аутономаша, који се развио у две дијалектичке супротности, трајно неспособне да створе синтезу. Дискурс је озбиљна ствар, па ако његов носилац није “на правој страни”, може и да буде веома одговоран (ено др Шешеља баш због “дискурса” у Хагу). Нама је поменути преднацрт занимљив управо због тога што је коначно утемељио структуру идеологије аутономаша на унутрашње контрадикторан начин. Састав комисије која је требало да припреми највиши

акт војвођанске аутономије врло брзо се свео на аутономаше и њихове коалиционе партнере (комисију су одмах напустили др Маријана Пајванчић и др Станко Пихлер, а убрзо и др Ранко Кеча, др Зоран Лончар и др Марија Вушковић)

[\(7\)](#)

Мој стриц Живан је био бон виван, па сам хтео да будем и ја

Још је Павел Додоњи правилно приметио како се под појмом “аутономије Војводине” подразумевају врло различите ствари [\(8\)](#), а Миленко Перовић [\(9\)](#) тачно назвао политичке партије садашњег аутономашког покрета

“потпуно недораслим својој политичкој улози”

, али и

“борби за модерну и европску Србију”:

“Показало се да су те партије и њихови лидери прави политички патуљци, који су напросто устукнули пред величином задатка. Гледали су да се лично етаблирају, понашали су се лукративно, решавали су своја лична питања и личне проблеме, компромитујући на тај начин и саму идеју аутономије. Они су чинили све супротно од онога што је било потребно и било могуће урадити у последњих неколико година са аутономијом Војводине.” [\(10\)](#)

Са Перовићем се сасвим слагао Павел Додоњи, који је истом приликом изјавио: *“Политичке снаге аутономашке провинијенције склоне су да манипулишу идејом аутономије Војводине, претпостављајући је ускостраначким и ужим, групним интересима.*

Суревњивост и анимозитет између аутономашких лидера можда некима од њих доноси краткорочну корист, али дугорочни губитник њиховог сукоба управо је аутономија Војводине.”

[\(11\)](#)

Ове констатације су изречене још 2004. године, после неуспеха аутономашких странака на изборима за Скупштину Србије, од којих су оне очекивале много. Док су Перовић и Додоњи (шеф новосадске канцеларије Хелсиншког одбора) критиковали лични политички морал вођа странака као узрок политичког неуспеха аутономашких странака, Живан Берисављевић се знатно више бавио темом асимилације мањина и Српском православном црквом

[\(12\)](#)

. Већ је тада постало приметно да су интелектуалци мањинске провинијенције критички слободнији према грешкама у војвођанском аутономашком политичком покрету. Такође је

постало уочљиво колико се они више труде да истом дају позитивну садржину. Интелектуалци српске провинијенције су заузели супротан интелектуални смер. Они као да су, игноришући Перовићеве и Домоњијеве констатације, најавили будуће утемељење аутономаштва у нихилизму према српском главном граду, Цркви и традицији.

Није шија нег' је врат ...

До данас су све политичке партије војвођанских аутономаша много пута јавно изнеле како њихов циљ није одвајање Војводине од Србије и недавно је шеф главне од њих изричито поновио да није сепаратиста [\(13\)](#). Међутим, почев од Преднацрта све те изјаве вређају здрав разум политичке публике. Њиме је требало да буде утврђена покрајинска пуна самосталност у фискалној,

[\(14\)](#)

правосудној,

[\(15\)](#)

кривичноправној и казненој

[\(16\)](#)

и територијалној организацији управе

[\(17\)](#)

. Такође, хтела се и потпуна независност у области јавне и државне безбедности

[\(18\)](#)

. Наравно, желело се пре свега да “АП Војводина самостално уређује законодавну и извршну власт, као и судску власт из своје надлежности”

[\(19\)](#)

. АП би имала и право да одржава међународне односе у области јавног права, посебно се предвиђа право на регионално “удруживање”

[\(20\)](#)

. Све ово су суштинска овлашћења која улазе у појам државне, суверене власти, а Преднацрт суштински чини уставним пројектом. И поред тога, у почетку Преднацрта се изричито наводи нешто сасвим супротно

[\(21\)](#)

ономе што следује. Главни стручњак, упркос професионалном бродолому најважнијег пројекта у чијој је изради учествовао (Устав СФРЈ из 1974. године), и упркос науци Уставног права, није желео да назове свој нови пројекат правим именом

[\(22\)](#)

. Врло је занимљива и његова скептичност према референдуму као средству *непосредне*

демократије. Уместо тога, назива га једним “од средстава *партиципативне*

демократије”

[\(23\)](#)

. У дискурсу поменутог уставноправног стручњака који се

“четрдесет година бави уставним правом”

, самоуправни

“договор”

логично стоји на месту јавног (или друштвеног)

уговора

, али није логично да се “модерно” и “грађанско друштво” легитимише реториком самоуправног доба, нити да се стручност инжењера новог цивилног поретка легитимише искуством стеченим поглавито бављењем у науци самоуправног социјализма. Најзад, професор, као водећи члан Одбора за израду Статута Војводине, сасвим је игнорисао термин “статут” ради чије израде је именован, па суштински радећи на Уставу изричито одбија да га назове било “уставом”, било “статутом”, него “Основним законом”

[\(24\)](#)

Није трбух, нег ' стомак

Чудна контрадикторност уставне терминологије била је сасвим у складу с контрадикторном политичком терминологијом, главнога међу политичким аутономашима Војводине, Ненада Чанка. Док је његова странка инсистирала на “враћању надлежности Војводини, које је имала по Уставу из 1974. године”, ЛСВ је у свом политичком програму истакла захтев да *“Војводина (...) мора да има статус републике. На то упућују историјска искуства и чињеница да се аутономна покрајина показала као недовољно стабилна и решење без адекватне гаранције стабилности уставног поретка”* [\(25\)](#).

Чудно, истовремено захтевање повраћаја у пређашње уставно стање, које, међутим, треба да донесе

већа

овлашћења је бесмислица која праве димензије добија тек ако се сагледа у прокламовању равноправности Војводине са Србијом:

“Односи са Републиком Србијом би морали бити регулисани на принципима равноправности.”

[\(26\)](#)

На ово се надовезује низ ставова који су међусобно у потпуно непомирљивој супротности. Они тврде како ће се тиме

“допринети стабилности унутрашњег устројства Војводине”

, али запањујуће је како ЛСВ (која за Војводину захтева немешање Србије у њену унутрашњу политику и устројство) навелико и нашироко објављује своје предлоге о унутрашњем устројству Србије, почев од њеног облика владавине (предвиђа установу председништва), преко уређења њене скупштине, до прецизирања њене надлежности, стварања нових аутономних целина на њеној територији (одређује се чак и број становника сваке), надзора и друго. Упадљиво је како се програм ЛСВ-а више бави питањем децентрализације (уже) Србије него Војводине. Програм ЛСВ-а не садржи начелну одредбу о подели власти, што сасвим одговара пројекту комисије др Фире –

председничког система за Војводину, на шта је својевремено указала др Марија Вучковић

[\(27\)](#)

. Још горе, програм ЛСВ-а, доступан на њиховом сајту, не помиње изричито правну државу и начело владавине права

[\(28\)](#)

. Све ово било би разумљиво у светлу војвођанског сепаратизма, међутим, шеф ЛСВ-а се овога више пута одрекао, иако је својевремено, заступао врло радикалне конфедералистичке ставове

[\(29\)](#)

Уместо правних инструмената, ЛСВ прописује инструментаријум друштвеног морала, друштвене улоге политичких субјеката, њихове мотивације и интересе: *“Демократска држава своју суштину црпи из снага унутар друштва. Она не представља сврху по себи, већ пре инструмент за дораду друштва. Политичке партије морају бити посредници интереса и деловања, а у исто време давати подстицаје. Оне треба да посредују између друштва и државе регистрањем друштвених импулса и захтева, и да ове трансформишу у оквиру законодавног и скупштинског деловања. Саме партије морају подстицати одређена мишљења и наводити предлоге за расправе. (...) Морална осећања и савест морају стално бити присутни у нашем деловању”*

[\(30\)](#)

Наглашено утврђене социјалне категорије с прописаном обавезношћу моралног осећања сасвим су у супротности с вербалном бригом ЛСВ-а за главне социјалне проблеме: ЛСВ није мењала ништа у програмским целинама “Проблеми у области пензијског осигурања и предлог ЛСВ-а о начину њиховог решавања” и “Програм ЛСВ-а за здравство и социјалну политику” од 2000, односно 1999. године [\(31\)](#).

Ал' Београд је српска Америка...

Док је војвођанско аутономаштво имало ауру оперативног и радикалног интегрисања у ЕУ, војвођанске мањине су га подржавале. Вероватно је ради тога уставни пројекат др Фире за Војводину предвиђао корпоративна већа националних заједница, која би контролисала (вероватно и паралисала, попут већа република СФРЈ) општепредставничку демократску власт војвођанске већине. Мађари су доскора били политички подељени у неколико партија, које су имале различите идеје аутономије.

Међутим, заједнички излазак највеће мађарске партије (ДСВМ) на изборе са ЛСВ-ом 2004. године био је погрешан потез, јер уједињени аутономаши нису остварили потребан цензус да би учествовали у расподели мандата. Коалиција Мађара с Чанком је и политички радикализовала Србе у национално мешовитим срединама Војводине. “Најрационалнији народ средње Европе” брзо је схватио да је изборна коалиција с ЛСВ-ом политичка грешка и полако, али сигурно, заокренуо ка скромнијем, али сигурном циљу аутономаштва – националној аутономији Мађара на северу Војводине. Уосталом, зашто би се једно национално бирачко тело борило за интересе политичке олигархије Новог Сада, која надлежности политичке аутономије све више користи да се понаша централистички, попут Милошевићевог Београда до јуче? Председник ЛСВ-а до краја 2005. године на ово питање није дао одговор, већ жалопојке како *“би евентуална аутономија за Мађаре на северу Војводине била лоша и по Србију, и по Војводину, али и по Мађаре, јер би таквом аутономијом на северу Бачке била обухваћена само половина те популације у Војводини”*,

а

“сви други би остали без икаквих права и потиснути ка северу, где би били гетоизирани и принуђени на иселјавање. Такав договор обесмислио би све приче о аутономији јер би значај крај Војводине као принципа, што је вечити сан великосрпских централиста из Београда. То би, међутим, значило и крај могућности да се направи елементарно модерно друштво на овом простору

[\(32\)](#)

Наравно, председник ЛСВ-а није увидео како је мађарска територијална аутономија за ту мањину главни начин да у будућности свој проблем интернационализује. О “новосадизацији уместо београдизације” ћутао је, као и о ономе што су раније већ констатовали Перовић и Димоњи. Уједињење мађарских националних партија у јединствену коалицију и доношење Устава и изборних прописа 1997. године регулисало је питање “природног цензуса” мањинских странака, тако да мањинама за улазак у скупштине ЛСВ није више била потребна. Са своје стране, негативистичка структура контрадикторне идеологије ЛСВ-а у дубокој политичкој кризи окренула се једином преосталом природном савезнику – београдским нихилистима. Ради заједничке антиакције – бојкота референдума о усвајању Устава Србије, Ненад Чанак је дефинитивно окренуо брод своје ЛСВ ка Београду. Овим је политику са програмског свео на практични ниво нерешиве супротности која “солистицира” око београдског нихилизма неодољивом привлачном силом, као око црне рупе.

Најгора по аутономашку поетику била је њена тотална неспособност да се ефикасно супротстави стварању огромних латифундија, до тад невиђених у историји овог краја. Председник ЛСВ-а је изванредан шоумен, што Игор Курјачки свакако није. Курјачки се, међутим, једини међу аутономашима озбиљно позабавио проблемом стварања латифундиста у Војводини који стичу власништво над пољопривредном земљом,

безобзирном и противзаконитом приватизацијом (33). Потенцијал да се наметне као евентуални политички ауторитет у ЛСВ решен је тако што је Курјачки одстрањен и аутономаштво је наставило да се круни (34)

“Кохабитација” новосадског аутономаштва са Београдом постала им је у новим околностима једини могући ослонац, а истовремено и издаја сопствених принципа, сасвим у складу са принципијелном шизофреном контрадикторношћу политике аутономаштва. Суочен са неподношљивом привлачношћу београдског политичког ниҳилизма за аутономашке негативисте, шеф ЛСВ-а је, као одличан шоумен, покушао том процесу да супротстави јаке сензације у ванбеоградским центрима. Отуд је Чанак хистерично пренагласио једно окупљање малобројне групе неонациста. Кад је иста група напала професора Перовића на филозофском факултету, Чанкова реакција је била занемарљива у односу на потоњу, нарочито на његове млаке реакције против Покрета 64 жупаније и антисемитске испаде у листу *Мађар Јелен*. Може бити чак и да је присуство шефа ЛСВ-а перформансу “Сријем Хрватској” било у функцији скретања пажње својим преосталим следбеницима са лагане “београдизације” изворно аутономашке странке. Исто је, с друге стране, одвратило пажњу београдских ниҳилиста, “да се Власи не досете” да им се прикачио лидер који је “политички патуљак” , који се “понаша лукративно” , гледајући при томе да реши “лична питања и проблеме”

Гледам тако, а у души лом!

Да ће “Титаник” војвођанског аутономаштва потонути, постало је јасно аутономашки опредељеним војвођанским интелектуалцима још 1994. године. Оно што тада нису предвидели јесте да ће се тај “Титаник” распасти на два дела. Један је остао на гребену Телечке висоравни и претворио се у борбу за мађарску националну аутономију на северу Србије. Међутим, покушаји да се питање војвођанских Мађара “интернационализује” нису до сада донели великих успеха. Национални референдум о држављанству Мађара ван отаџбине решен је неповољно по заграничне Мађаре. Поред тога, у три Мађарској суседне државе становништва мађарског порекла има знатно више него у Србији. У две од њих имају широку територијалну дисперзију у областима где су компактна већина. Од “интернационализације питања војвођанских Мађара” и њихове војвођанске партије до сада нису имале користи. Напротив, чинило је штету. Румунска и словачка дипломатија

досетиле су се исте опасности од “интернационализације” по сопствени државни интегритет. То видимо из њиховог упорног одбијања да признају независност Космета. Покушај оперативног преноса војвођанског питања на нови стратешки ниво интернационализацијом изгледа је био идеја Живана Берисављевића (35) (с овим не треба мешати наглашеност потребе удруживања и сарадње Војводине са блиским територијалним регијама, која је присутна од почетка војвођанског аутономаштва). Међутим, Берисављевић није имао у виду мађарску националну аутономију. Иштван Пастор је најавио борбу за отварање питања мађарске аутономије у Србији, у складу са правним поретком Србије, али и у складу с правним поретком ОЕБС-а. Војвођански Мађари сарађују усклађено са аутономистичким тежњама Мађара у целокупном “Карпатском басену”

(36)

. Само је Јожеф Каса критиковао стварање мађарске територијалне аутономије на северу Војводине

(37)

Данас је јасно да би мађарска национална концепција аутономаштва у Војводини свој циљ реално и брзо могла да оствари територијално, али би том приликом скоро две трећине војвођанских Мађара остало ван ње. Излаз који Пастор види за војвођанске Мађаре у њиховој “персоналној аутономији” (38), или комбинацији територијалне и персоналне аутономије везано са статус Срба на Космету није изворно ни његова ни нова концепција. О територијално-персоналним могућностима аутономије војвођанских Мађара говорио је др Тибор Варади још пре девет година

(39)

. Срби би са своје стране требало да се сете како су у Краљевини Мађарској користили сличан статус. Сличне су захтеве за персоналном (терминолошки тачније, културном) аутономијом постављали у Хрватској пре две деценије.

С друге стране, српско “парче” аутономашког “Титаника”, како изгледа, неминовно тоне ка Београду. Чанков покушај да своју “преништавну лађу” закачи за европску обалу завршио се његовим присуством загребачком “перформансу” званом “Сријем Хрватској”. Политички, коалиција са београдским Чедом је раскинута да би се наставила са београдским Борисом. Ради се о маневрима вође ЛСВ-а којим би половину тонућег брода аутономаштва успешно провукао између београдске Сциле и Харибде. Је ли то могуће политичару чије плодове још од пре седам година *“беру Ћинђићеви активисти, а непријатељи ‘грађанске опције’ у Србији могу до миле воље да се веселе над Чанковим политичким гробом”* (40)?

С друге стране, ово огромно “парче” аутономашког “Титаника”, које тражи “свој пут” до Дедиња, можда заглави једну од две евроутопистичке опције Београда, од којих је само једна нихилистичка “црна рупа”. Међу њима је већ било “грдних разговора”. Чедомир Јовановић је својевремено изјавио да Чанак

“не задовољава критеријуме цивилизованог понашања”

, и да је

“политичар прошлог времена”

. Ипак, прошле године Јовановићев ЛДП и Чанкова ЛСВ били су коалициони партнери.

Чанак је Ћинђића умео да назове *“ноторним лажовом”*, и да каже како се *“Демократска странка може подвести под реченицу каријеристичко-друштвени паразитизам”*

[\(41\)](#)

, а данас је с њом удружен у савез домаћих евроутописта који предводи баш Демократска странка, која хоће да оствари *“Зоранову европску визију Србије”*. Још горе, у том савезу је данас и СПО Вука Драшковића, чије је партијско гласило својевремено систематски

[\(42\)](#)

објављивало чињенице о Чанковом сукобу са Ћинђићем, Коштуницом, Јовановићем и водећим партијама коалиције ДОС, о његовим контрадикторним и проблематичним политичким ставовима и активностима, чак и о његовом приватном животу.

“О српској интелигенцији мислим све најгоре, мислим да је она најгори, најпоқваренији и најнеморалнији слој србијанског друштва” [\(43\)](#), рекао је својевремено Павел Домоњи. Да се ово не односи само на српске националисте, већ и на српске аутономаше, уверио нас је такође.

“Аутономашка елита није склона да уђе у оштре политичке конфронтације. Она галами, даје, Чанак посебно, медијски атрактивне изјаве, али од тога нема вајде . Њено је понашање одвећ прагматично, калкулантско”

[\(44\)](#)

На жалост аутономаша, челни људи њихових политичких странака нису имали, нити и даље имају слуха да чују препоруке интелектуалне елите аутономашког покрета: *“Ако жели да има будућност, идеја аутономије се мора ослободити њиховог баласта. Исаков би требало да се врати у новинарство, а Чанак би могао да наступа у неком кабареу као забављач. Тако би вероватно имао много више успеха него као борац за аутономију Војводине”*

[\(45\)](#)

Да се на крају разумемо: Домоњи није неко ко би псовао пред ТВ камерама и јуначки плувао србијанске *“плекане табле”*. Ради се о човеку који није предводио медијску

харангу из студија, или са улице, окружен хиљадама истомишљеника и стотинама полицајаца. Друга ствар су његова политичка концепција и идеолошке премисе са којима можемо да се слажемо или не. Реч је о човеку који је у првим редовима, борећи се против новосадских неонациста, повређен каменом у главу, и то мора да се поштује. Ко није у стању да иде тим путем, потонуће у апоријама београдског нихилизма, без обзира на његов смер – смер према Дедињу, где је тај “Мај веј” опеван још пре осам година.

23. 4. 2008.

Фусноте: □

1. Нем. *Teil*, део, овде издвојен удео појединачног власника из заједничке имовине.
2. Миле Исаков је први врло смело изнео тезу да је погибија Зорана Ђинђића повезана са решавањем косовског проблема, види <http://www.patriotmagazin.com/arhiva/0166/index.htm>, <http://arhiva.kurir-info.co.yu/Arhiva/2005/novembar/04/V-02-04112005.shtml>, а отворено је изјавио како је кућа у Шилеровој срушена да би се заташкало “ко је све био у њој” и ради “затирања трагова” <http://www.pressonline.co.yu/vest.jsp?id=1514>.
3. Др Фира је ипак био обазрив и није смео да највиши акт Војводине назове правим именом, а његов израз неповерења у референдум као вид решавања уставног питања Војводине види <http://www.vojvodina.com/mediji/arhiva/1/111901.html>
4. Члан радне групе Одбора за Статут Војводине.
5. Чавошки, др Коста, *Војводина – држава националних мањина*, Нови Сад 2002.

6. Посмрче, израз из наследног права.

7. *Блиц*, 11. 4. 2008.

8. <http://www.nedimsejdinovic.com/?p=117>

9. Дугогодишњи филозофски рад др Перовића се поглавито односи на област етике, с посебним освртом на феномен малограђанства (види http://www.ff.ns.ac.yu/fakultet/ljudi/fakultet_odseci_filozofija_milenko_perovic.html), што његовим констатацијама даје посебну тежину.

10. *Ibidem*.

11. *Ib.*

12. *Ib.*

13. <http://www.kurir-info.co.yu/clanak/kurir-16-04-2008/lopovi>

14. Преднацрт основног закона Војводине, чл. 52.

15. *Ibidem*, о судској самосталности чл. 116, 126 и 139, о самосталности тужилаштва чл. 62.

16. *Ib.*, чл. 109 и 58.

17. *Ib.*, чл. 132.

18. *Ib.*, чл 57 и 58.

19. *Ib.*, чл. 3

20. *Ib.*, чл 2.

21. *Ib.*, чл 1. “АП Војводина је аутономни и саставни део Републике Србије”,

22. <http://www.vojvodina.com/mediji/arhiva/1/111901.html>

23. *Ibidem.*

24. *Ib.*

25. <http://www.lsv.org.yu/>

26. *Ibidem.*

27. *Блиц*, 11. 4. 2008. <http://www.blic.co.yu/vojvodina.php?id=37514>

28. <http://www.lsv.org.yu/>

29. Магазин *ОН*, 1. 3. 1992.

30. <http://www.lsv.org.yu/>

31. *Ibidem.*

32. <http://www.b92.net/info/vesti/>

[index.php?yyyy=2005&mm=10&dd=19&nav_id=178734](http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2005&mm=10&dd=19&nav_id=178734)

33. <http://www.novinarska-skola.org.yu?meni=arhiv&podmeni=transcript4>

34. Стеван Урошев, члан новоформиране Војвођанске партије Игора Курјачког, јавно је означио Чанка као “гробара аутономије”: [http://vesti.krstarica.com/?rubrika=aktuelno & lang =2& sifra =979 ab 4 b 5 b 3 b 93 fd 08804794 c 96187 b 09& dan =15& mesec =04& godina =2008](http://vesti.krstarica.com/?rubrika=aktuelno&lang=2&sifra=979ab4b5b3b93fd08804794c96187b09&dan=15&mesec=04&godina=2008)

35. Председник Социјалдемократске партије Војводине се о овоме изјаснио на округлом столу о еурорегионалној сарадњи на Палићу, *Данас*, 2. 12. 2003; <http://www.danas.co.yu/20031202/terazije1.html>

36. <http://www.dnevnik.co.yu/modules.php?name=News&file=article&sid=37168>

37. <http://www.glas-javnosti.co.yu/clanak/glas-javnosti-18-04-2008/kasa-teritorijalna>

[- autonomija - losa](#)

38. <http://www.dnevnik.co.yu/modules.php?name=News&file=article&sid=36318>

39. *Време*, бр. 452; 4. 9. 1999. http://www.vreme.com/arhiva_html/452/11.html

40. Боаров, Димитрије, “Туширање јогуртом”, *Време* бр. 564, 15. 10. 2001.

41. Поповић, Милена М., Ненад Чанак (4), “За разлику од Зорана Ћинђића, ја сам економиста, а не филозоф”, *Српска реч*, бр. 296; <http://www.srpska-rec.co.yu/arhiva/296/dajstranu.php?a=11>

42. Поповић, Милена М., Ненад Чанак, фељтон, *Српска реч*, бр. 293–297.

43. Интервју, Павел Домоњи, *Српска реч*, бр. 309; <http://www.srpska-rec.co.yu/arhiva/309/dajstranu.php?a=6>

44. *Ibidem*.

45. <http://www.nedimsejdicovic.com/?p=117>